

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/68-11>

УДК 378.6:005.35

Яценко В.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4494-0286>

Yatsenko Valentyna

PhD, Associate Professor,
Municipal Establishment "Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy"
of the Kharkiv Regional Council

МОДЕЛЮВАННЯ НАПРЯМКІВ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

MODELING APPROACHES TO SHAPING SOCIAL RESPONSIBILITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Метою цієї статті є дослідження та моделювання напрямків формування соціальної відповідальності в закладах вищої освіти. Були проведені огляд літератури, аналіз наукових досліджень та даних, що дозволили розробити теоретичну модель взаємозв'язку між цифровою культурою, знаннями про цифрові технології, рівнем диджиталізації та результативністю закладу вищої освіти. У статті було обґрунтовано сім гіпотез, які відображають взаємозв'язок між цифровою культурою, цифровими знаннями та рівнем диджиталізації в контексті формування чотирикутника відповідальності «Соціальність – економічність – екологічність – диджиталізація». Гіпотези стверджують, що цифрова культура, включаючи розумне адміністрування, має позитивний вплив на розвиток соціальної відповідальності в закладах вищої освіти. Це означає, що університети, які активно впроваджують цифрові технології та створюють сприятливу цифрову культуру, сприяють формуванню соціально відповідальних цінностей у студентів та персоналу. Цифрові знання, включаючи цифровий студент, є важливим фактором для розвитку економічної відповідальності в закладах вищої освіти. Це означає, що студенти, які володіють цифровими навичками та знаннями, можуть бути більш ефективними у розв'язанні економічних проблем та прийнятті рішень з урахуванням соціальних аспектів. Рівень диджиталізації, включаючи розумні заходи, має вплив на розвиток екологічної відповідальності в закладах вищої освіти. Це означає, що застосування цифрових технологій та розумних екологічних рішень може сприяти зменшенню впливу університетів на навколишнє середовище та підвищенню екологічної свідомості серед студентів. Враховуючи ці гіпотези, отримані результати дослідження підтверджують, що розвиток цифрової культури, цифрових знань та рівня диджиталізації є важливими факторами для формування соціальної, економічної та екологічної відповідальності в закладах вищої освіти. Впровадження цифрових технологій та використання розумних підходів можуть сприяти досягненню цілей чотирикутника відповідальності. Практична цінність цієї статті полягає у тому, що вона надає конкретні гіпотези та методологічні підходи, які можуть бути використані вищими навчальними закладами для впровадження соціальної відповідальності. Результати дослідження можуть бути корисними для університетів та студентів, що зацікавлені у розвитку соціальних та екологічних цінностей, а також у використанні цифрових технологій для досягнення цих цілей.

Ключові слова: соціальна відповідальність, заклади вищої освіти, цифрова культура, цифрові знання, рівень диджиталізації, чотирикутник відповідальності, розумне адміністрування, цифровий студент.

The aim of this article is to investigate and model the directions for fostering social responsibility in higher education institutions. A literature review and analysis of scientific research and data were conducted to develop a theoretical model that illustrates the interplay between digital culture, knowledge of digital technologies, the level of digitization, and the performance of higher education institutions. The article presents seven hypotheses that reflect the relationship between digital culture, digital knowledge, and the level of digitization in the context of shaping the responsibility quadrangle "Sociality - Economy - Ecology - Digitization." The hypotheses assert that digital culture, including smart administration, has a positive impact on the development of social responsibility in higher education institutions. This implies that universities actively adopting digital technologies and fostering a conducive digital culture contribute to the formation of socially responsible values among students and staff. Digital knowledge, including the digital student, is identified as a crucial factor for the development of economic responsibility in higher education institutions. Students equipped with digital skills and knowledge are better positioned

to address economic challenges and make informed decisions with social considerations. The level of digitization, including smart measures, influences the development of ecological responsibility in higher education institutions. The application of digital technologies and smart ecological solutions can contribute to reducing the environmental impact of universities and enhancing ecological awareness among students. Taking into account these hypotheses, the research findings confirm that the development of digital culture, digital knowledge, and the level of digitization are significant factors for fostering social, economic, and ecological responsibility in higher education institutions. The implementation of digital technologies and the adoption of smart approaches can support the achievement of the responsibility quadrangle's goals. The practical significance of this article lies in providing specific hypotheses and methodological approaches that can be employed by higher education institutions to promote social responsibility. The research findings can be valuable for universities and students interested in the development of social and ecological values, as well as the utilization of digital technologies to advance these objectives.

Keywords: social responsibility, higher education institutions, digital culture, digital knowledge, level of digitization, responsibility quadrangle, smart administration, digital student.

Постановка проблеми полягає у визначенні та дослідженні стратегій, методів та практик, спрямованих на розвиток соціальної відповідальності у вищій освіті. Проблема полягає у необхідності розробки і впровадження ефективних методологічних підходів до моделювання процесу формування соціальної відповідальності, які б допомогли закладам вищої освіти пристосовуватися до сучасних викликів і вимог соціально відповідальної діяльності. Ця проблема передбачає вивчення та аналіз підходів до соціальної відповідальності у вищій освіті, визначення важливих аспектів, таких як екологічна свідомість, розуміння важливості соціальної діяльності та підтримки вразливих груп. Також потрібно розглянути практичні проблеми, з якими стикаються вищі навчальні заклади у реалізації соціально відповідальних проєктів, такі як недостатня фінансова підтримка, відсутність необхідних ресурсів та складнощі у встановленні партнерських відносин. Розв'язання цієї проблеми передбачає розробку стратегій, методів та практик, спрямованих на підвищення рівня соціальної відповідальності у вищій освіті. Це може включати розробку програм та курсів, спрямованих на формування соціальної свідомості та відповідальності, створення партнерств з громадськими організаціями та бізнес-сектором для спільної реалізації соціальних проєктів, а також забезпечення належної підтримки та розвитку соціально відповідальних ініціатив студентів та співробітників університетів. Розв'язання цієї проблеми має велике значення для суспільства, оскільки заклади вищої освіти відіграють важливу роль у формуванні майбутніх поколінь лідерів та впливають на соціальний та екологічний розвиток. Отже, розуміння та ефективне вирішення цієї проблеми може сприяти створенню більш відповідальної та сталої освітньої системи.

Ця проблема моделювання напрямків формування соціальної відповідальності в закладах вищої освіти має прямий зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями, які виникають у цій сфері.

Наукові завдання:

Розробка та удосконалення методологічних підходів до моделювання соціальної відповідальності в закладах вищої освіти.

Дослідження взаємозв'язку між соціальною відповідальністю, диджиталізацією та результативністю закладів вищої освіти.

Аналіз та оцінка ефективності практик формування соціальної відповідальності в закладах вищої освіти.

Вивчення та класифікація основних компонентів соціальної відповідальності в контексті вищої освіти.

Практичні завдання:

Розробка та впровадження програм та курсів, спрямованих на формування соціальної відповідальності серед студентів та співробітників закладів вищої освіти.

Створення партнерств та співпраця з громадськими організаціями та бізнес-сектором для спільної реалізації соціальних проєктів.

Забезпечення належної підтримки та розвитку соціально відповідальних ініціатив студентів та співробітників університетів.

Впровадження цифрових технологій та інноваційних підходів для підвищення рівня соціальної відповідальності в закладах вищої освіти.

Розв'язання цих наукових та практичних завдань сприятиме розвитку соціально відповідального освітнього середовища, формуванню активної громадянської позиції учасників освітнього процесу та сприянню сталому соціальному розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Книга М. Хопкінса "Моделювання соціальної відповідальності: теорія та практика" містить теоретичні підходи та практичні приклади моделювання соціальної відповідальності, що дозволяє отримати загальне розуміння теми та ознайомлення з основними концепціями [1]. Стаття О.В. Манілова "Соціальна відповідальність у системі вищої освіти: концептуальні аспекти" пропонує концептуальні підходи до соціальної відповідальності вищих навчальних закладів, що дозволяє

зрозуміти основні аспекти соціальної відповідальності в контексті вищої освіти [2]. Стаття О.С. Карасика "Впровадження соціальної відповідальності в управління вищими навчальними закладами" розглядає практичні аспекти впровадження соціальної відповідальності в управління вищими навчальними закладами, що дозволяє сформулювати ідеї та рекомендації щодо реалізації соціальної відповідальності на рівні управління [3]. Дослідники О. Kuzminska та N. Golovanova розглядають теоретичні підходи та практичну реалізацію соціальної відповідальності вищих навчальних закладів, що дозволяє зрозуміти основні теоретичні концепції та принципи реалізації соціальної відповідальності вищими навчальними закладами [4]. Науковці I. Petrova та J. Pavlova аналізують практики та виклики, з якими стикаються вищі навчальні заклади у реалізації соціальної відповідальності, що надає інформацію про найкращі практики та ідентифікувати виклики, які потребують уваги [5]. Мое, T.L. розглядає взаємозв'язок між корпоративною соціальною відповідальністю (CSR) та результатами студентів. Вони проводять огляд існуючих досліджень та визначають ключові фактори, які впливають на студентські результати внаслідок впровадження CSR-ініціатив, дозволяє позитивно впливати на розвиток навичок, мотивацію та задоволення студентів [6]. Leisinger, K.M. розглядає питання корпоративної соціальної відповідальності університетів, аналізує роль університетів у суспільстві та їх вплив на стале розвиток, доводить необхідність університетам приймати відповідальність за свої дії та брати активну участь у розв'язанні суспільних проблем [7]. Dauenhauer, P. запропонував комплексну модель корпоративної соціальної відповідальності, зокрема щодо ролі університетів у сталому розвитку, визначив фактори, що впливають на впровадження соціальної відповідальності університетами та рамки, які можуть сприяти їх внеску у стале розвиток [8]. Holden, R. розглядає питання управління корпоративною соціальною відповідальністю університетів з метою збереження репутації бренду, аналізує вплив CSR на репутацію університетів та пропонує стратегії для ефективного управління соціальною відповідальністю в контексті університетського бренду [9]. O'Connor, A. розглядає практичні аспекти впровадження корпоративної соціальної відповідальності в установи вищої освіти, пропонує стратегії та практичні рекомендації для впровадження CSR у вищі навчальні заклади з метою розвитку сталого майбутнього, надає практичні інструменти та вказівки для

університетів, які бажають займатися корпоративною соціальною відповідальністю та розвивати сталість [10]. Всі ці джерела досліджують різні аспекти соціальної відповідальності вищих навчальних закладів. Вони надають важливі вказівки та пропозиції щодо стратегій, практик та управління соціальною відповідальністю університетів. Аналіз цих джерел може сприяти поглибленому розумінню теми та розробці дальших досліджень у цій галузі.

Формування цілей статті:

1. Проаналізувати основні методологічні підходи до моделювання напрямків формування соціальної відповідальності в закладах вищої освіти.

2. Дослідити взаємозв'язок між соціальною відповідальністю, цифровою культурою, знаннями про цифрові технології, рівнем диджиталізації та результативністю закладів вищої освіти.

3. Визначити ключові фактори та компоненти, які впливають на розвиток соціальної відповідальності вищих навчальних закладів.

4. Розробити теоретичну модель взаємозв'язку між соціальною відповідальністю, цифровою культурою, знаннями про цифрові технології, рівнем диджиталізації та результативністю закладів вищої освіти.

5. Запропонувати рекомендації та стратегії для формування та підвищення рівня соціальної відповідальності вищих навчальних закладів на основі розробленої моделі.

6. Підтримати університети та інші зацікавлені сторони в розвитку та впровадженні соціально відповідальних ініціатив, сприяючи позитивним змінам у суспільстві та сталому розвитку.

Методи дослідження використані наступні: для огляду літератури був використаний метод систематичного аналізу наукових публікацій, для дослідження взаємозв'язку між показниками соціальної відповідальності та іншими змінними – методи статистичного аналізу, анкетування, інтерв'ювання, фокус-групи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведення емпіричного аналізу методом структурних рівнянь дозволяє підтвердити або спростувати основну гіпотезу дослідження – наскільки впровадження розробленої парадигми нового виду соціальної відповідальності як концептуальної тріади "соціальність – економічність – екологічність" впливає на рівень диджиталізації та результативність діяльності закладу вищої освіти. При формуванні ефективної системи соціальної відповідальності є необхідність

інтеграції структурних та соціальних компонентів нових смарт якостей інклюзивної мультикультурності "зеленого", екоорієнтованого середовища ЗВО. Тому в умовах конкуренції ЗВО повинні активно впроваджувати цифрові технології і, як наслідок, нові підходи до управління закладом вищої освіти з точки зору підвищення рівня відповідальності щодо впровадження цифрової культури та цифрових знань. Однак існує проблема емпіричної оцінки впливу таких компонентів соціальної відповідальності, як цифрова культура, цифрові знання, практика впливу внутрішнього соціального та зовнішнього екосередовища на результативність ЗВО в цілому.

Гіпотези дослідження. Було визначено, що активне впровадження цифрових технологій на соціальному, економічному, екологічному рівнях є одним із ключових факторів конкурентоспроможності закладу вищої освіти. У зв'язку з цим гіпотезами для подальшого емпіричного аналізу є твердження:

H1: цифрова культура впливає на рівень диджиталізації та результативність ЗВО, що виражається у збільшенні обсягів надання освітніх послуг, зниженні ресурсомісткості та трудомісткості процесу надання цих послуг, появі нових споживачів, появі нових послуг та можливостей, переходу від детермінантного надання послуг до інтелектуалізації даного процесу, від інтенсивного використання ресурсів до їх цифрової оптимізації, від ресурсоемності до формування "зеленого", екоорієнтованого середовища.

H2 – Перехід від класичної 3D до екологічно-орієнтованої смарт 4D системи має суттєвий зв'язок. Цей перехід проявляється у перетворенні основних структурно-змістовних характеристик від детермінантного надання послуг до інтелектуалізації процесу. Нові категорії, такі як "Цифровий студент", "Розумне адміністрування" та "Розумні заходи", виступають як четверта синергетична складова, що дозволяє реалізовувати всі існуючі процеси на новому відповідальному рівні.

H3 – Цифрова культура має значний зв'язок з результативністю ЗВО через появу інтерактивної персоно-центричності, гнучкості та масштабованості використання ресурсів. Це дозволяє розвивати другу економічну складову відповідальності на новому рівні. Практики формування нового підходу до соціальної відповідальності ЗВО включають весь спектр застосовуваних технологій для планування, організації, моніторингу та мотивації співробітників для ефективної роботи організації, які використовуються системно.

H4 – Між практикою формування соціальної відповідальності ЗВО та рівнем диджиталізації екосистеми на засадах екологічної безпеки, захисту навколишнього середовища у всіх процесах та формування "зеленого", екоорієнтованого середовища існує значний зв'язок. Практики, спрямовані на забезпечення екологічної сталості та впровадження екологічних ініціатив, сприяють підвищенню рівня соціальної відповідальності ЗВО. Це охоплює застосування екологічної технології, впровадження енергоефективних заходів, управління відходами та зменшення негативного впливу на довкілля. Формування "зеленого" середовища в ЗВО сприяє створенню сталої та екологічно відповідальної культури, що має вплив на рівень диджиталізації та забезпечення сталого розвитку ЗВО.

H5 – Між практиками формування соціальної відповідальності та результативністю ЗВО завдяки цифровим підключенням, розширенням можливостей ЗВО, підвищенням операційної ефективності та забезпеченням доступу до послуг для всіх категорій споживачів та зацікавлених сторін існує значний зв'язок. Впровадження цифрових технологій та інноваційних підходів у навчальний процес, адміністративні функції та інші аспекти діяльності ЗВО забезпечує підвищення ефективності, якості та доступності освітніх послуг. Цифрові рішення дозволяють забезпечити гнучкість, ефективність та індивідуалізацію навчального процесу, а також сприяють впровадженню інноваційних методів оцінювання та моніторингу студентських досягнень. Результативність ЗВО значно покращується завдяки використанню цифрових інструментів у всіх сферах їх діяльності та забезпеченню цифрової трансформації у всіх аспектах управління та навчання.

H6 – Існує значний зв'язок між можливостями розширення дії концептуальної тріади "Соціальність – економічність – екологічність – диджиталізація" у горизонтальному напрямку, цифровими знаннями та рівнем диджиталізації бізнес-процесів. Це сприяє використанню вбудованих інтелектуальних технологій електронної освіти, що розширюють можливості ВНЗ, підвищують операційну ефективність та забезпечують доступ до послуг для всіх категорій споживачів та зацікавлених сторін.

H7 – Існує значний зв'язок між можливостями розширення дії концептуальної тріади в вертикальному напрямку. Вертикальний розвиток, як конструктивна складова, створює новий формат соціальної відповідальності для формування цифрових компетенцій

та визначає основні "точки росту" зелених цифрових смарт-територій, полюсів та локомотивів зростання.

Представлена теоретична модель, яка відображає взаємозв'язок між цифровою культурою, знаннями про цифрові технології, рівнем диджиталізації та результативністю ЗВО. Ця модель була розроблена автором з метою проведення емпіричного аналізу гіпотез (рис. 1).

Запропонована теоретична модель, яка відображає взаємозв'язок між цифровою культурою, знаннями про цифрові технології, рівнем диджиталізації та результативністю закладу вищої освіти. Ця модель відображає важливі аспекти інтеграції цифрових технологій у навчальний процес та управління вищим навчальним закладом. Згідно з моделлю, цифрова культура і знання про цифрові технології впливають на рівень диджиталізації закладу вищої освіти. Чим більше цифрова культура проникнута в навчальне середовище і чим більше знань мають співробітники про цифрові технології, тим вищий рівень диджиталізації може бути досягнутий. Результативність закладу вищої освіти також залежить від рівня диджиталізації. Завдяки цифровим технологіям, навчальні заклади можуть покращити свою операційну ефективність, забезпечити доступ до послуг для різних категорій споживачів та стейкхолдерів, а також розширити свої можливості. Отже, ця теоретична модель підкреслює важливість цифрової культури, знань про цифрові технології та рівня диджиталізації для досягнення високої результативності у вищій

освіті. Розуміння та впровадження цих аспектів може сприяти ефективному функціонуванню та розвитку навчальних закладів, а також покращити якість навчання та навчального процесу в цілому.

Висновки. Результати дослідження підтверджують, що диджиталізація закладів вищої освіти має потенціал сприяти формуванню соціальної відповідальності. Цифрові технології можуть стати інструментом для впровадження соціально відповідальних практик, які сприяють розвитку студентів та вищих навчальних закладів в цілому. Модель, запропонована у дослідженні, надає методологічні підходи до формування соціальної відповідальності в закладах вищої освіти. Вона враховує важливість цифрової культури, знань про цифрові технології та рівня диджиталізації для досягнення цілей соціальної відповідальності. Результати дослідження підкреслюють необхідність інтеграції цифрових технологій у процес навчання та управління вищими навчальними закладами. Це може сприяти розвитку соціально відповідальних цінностей у студентів та покращенню взаємодії закладів вищої освіти зі суспільством. Таким чином, висновки дослідження підтверджують, що цифрова трансформація та соціальна відповідальність вищих навчальних закладів взаємопов'язані. Впровадження цифрових технологій із залученням цифрової культури сприяє формуванню соціальної відповідальності та розвитку студентів, а також сприяє успішному функціонуванню та розвитку закладів вищої освіти.

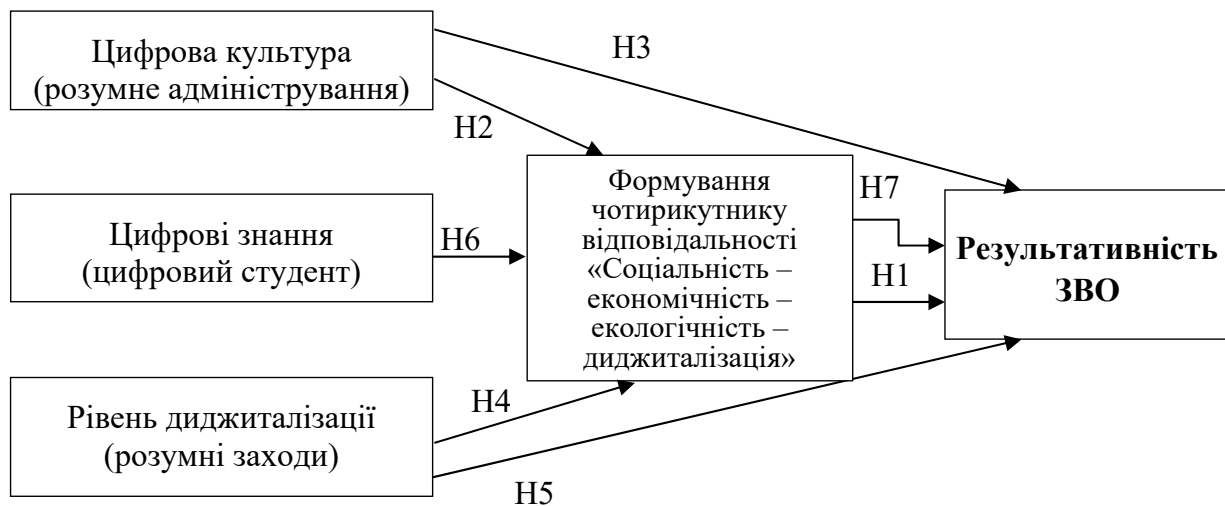

Рис. 1. Взаємозв'язок між цифровою культурою, знаннями про цифрові технології, рівнем диджиталізації та результативністю ЗВО: теоретична модель

Джерело: складено автором

Список використаних джерел:

1. Хопкінс М. Моделювання соціальної відповідальності: теорія та практика. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015.
2. Манілов О.В. Соціальна відповідальність у системі вищої освіти: концептуальні аспекти. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Т. 26, Вип. 1. С. 88–92.
3. Карасик О.С. Впровадження соціальної відповідальності в управління вищими навчальними закладами. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Економічні науки*. 2019. Вип. 161. С. 173–179.
4. Kuzminska O., Golovanova N. Social responsibility of higher education institutions: theoretical approaches and practical implementation. *Journal of Education Culture and Society*. 2016. Vol. 7. No. 2. P. 127–135.
5. Petrova, I., Pavlova, J. Higher Education Institutions' Social Responsibility: Practices and Challenges. *Revista Espacios*. 2019. Vol. 40. No. 21. P. 10–25.
6. Moe, T.L., Schweitzer, N. B. Understanding the Relationships Between CSR Initiatives and Student Outcomes: A Review and Future Research Agenda. *Journal of Marketing Education*. 2016. Vol. 38. No. 3. P. 147–165.
7. Leisinger, K.M. The Corporate Social Responsibility of Universities. *Journal of Business Ethics*. 2018. Vol. 147. No. 3. P. 499–510.
8. Dauenhauer, P., Pattberg, K. Development of a Comprehensive Framework for Corporate Social Responsibility: Universities as a Contributor to Sustainable Development. *Sustainable Development*. 2018. Vol. 26, No. 2. Pp. 129–141.
9. Holden, R. Universities and Corporate Social Responsibility: Managing the Brand Reputation. *Journal of Communication Management*. 2015. Vol. 19. No. 4. P. 365–378.
10. Shcherbak, V., Ganushchak-Yefimenko, L., Nifatova, O., Shatska, Z., Radionova, N., Danko, Y., & Yatsenko, V. (2022). Using the Model of Benchmarking of Educational Services in a Socially Responsible Education-Innovation Cluster during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Instruction*, 15(2), 951–966.
11. O'Connor, A., Kelly, K. Implementing Corporate Social Responsibility in Higher Education Institutions: Developing Sustainable Futures. London: Routledge, 2020.

References:

1. Hopkins, M. (2015) Modeliuvannia sotsialnoi vidpovidalnosti: teoriia ta praktyka. Kyiv: Vydavnychiy dim "Kyievo-Mohylianska akademiia".
2. Manilov, O.V. (2018) Sotsialna vidpovidalnist u systemi vyshchoi osvity: kontseptualni aspekty. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*. T. 26, Vyp. 1. P. 88–92.
3. Karasik, O.S. (2019) Vprovadzhennia sotsialnoi vidpovidalnosti v upravlinnia vyshchymy navchalnymy zakladamy. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Serii: Ekonomichni nauky*. Vyp. 161. P. 173–179.
4. Kuzminska O., Golovanova N. (2016) Social responsibility of higher education institutions: theoretical approaches and practical implementation. *Journal of Education Culture and Society*. Vol. 7. No. 2. P. 127–135.
5. Petrova, I., Pavlova, J. Higher Education Institutions' Social Responsibility: Practices and Challenges. *Revista Espacios*. 2019. Vol. 40, No. 21. P. 10–25.
6. Moe, T.L., Schweitzer, N.B. (2016) Understanding the Relationships Between CSR Initiatives and Student Outcomes: A Review and Future Research Agenda. *Journal of Marketing Education*. Vol. 38. No. 3. P. 147–165.
7. Leisinger, K.M. (2018) The Corporate Social Responsibility of Universities. *Journal of Business Ethics*. Vol. 147. No. 3. P. 499–510.
8. Dauenhauer, P., Pattberg, K. (2018) Development of a Comprehensive Framework for Corporate Social Responsibility: Universities as a Contributor to Sustainable Development. *Sustainable Development*. Vol. 26. No. 2. P. 129–141.
9. Holden, R. (2015) Universities and Corporate Social Responsibility: Managing the Brand Reputation. *Journal of Communication Management*. Vol. 19. No. 4. P. 365–378.
10. Shcherbak, V., Ganushchak-Yefimenko, L., Nifatova, O., Shatska, Z., Radionova, N., Danko, Y., & Yatsenko, V. (2022). Using the Model of Benchmarking of Educational Services in a Socially Responsible Education-Innovation Cluster during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Instruction*, 15(2), 951–966.
11. O'Connor, A., Kelly, K. (2020) Implementing Corporate Social Responsibility in Higher Education Institutions: Developing Sustainable Futures. London: Routledge.